

Gerendás Péter oslói koncertje

Sűrű hóesés közepette baktatok a Bygdøy allén a Magyar Köztársaság Nagykövetségére tartva, ahol ezen a februári estén, a norvégiai Magyarok Baráti Körének meghívására, Gerendás Péter, a hazai rockzenei élet egyik leghitelesebb előadóművésze, zeneszerzője és dalszövegírója ad koncertet.

Dallamok, dalszövegrészletek járnak a fejemben, gondolatban sorra veszem a számomra legkedvesebbeket: *Szép Júlia, Elkésett karnevál, Százéves pályaúdvár, 908, Másképp szeretnél, Most is tiszta vagy te még, Atölel a múlt, Keserű méz ...*

Sokunkat elkísértek ezek a dalok az elmúlt évtizedekben, – vannak, lesznek, fennmaradnak és évek múltán is jelentések sorát hordozzák.

Időközben a csendes, behavazott úton elérem a követség épületét, magamban még mindig dúdolva:

*Lenn, az Andrásy úton konflis zörög,
színes napernyőszirmok nyílnak,
és az úrhölgyek arcán, a púder mögött
van még helye a diszkrét pírnak.
Kopott hegedű szól a sarkon,
sír a sláger, még néha hallom. (...)*

*Rég volt kilencszáznyolc,
talán hétfő vagy kedd, vagy mégis vasárnap lehet?
Rég volt kilencszáznyolc!
És a történelem sajnos nem őrzi a lényegét.*

Ha ez szép, akkor minden szép, gondolom végül és befordulok a fáklyákkal megvilágított kertkapun.

- *Erre a beszélgetésre készülve újra meghallgattam azokat a mára már klasszikussá vált – fentebb idézett – Gerendás Péter-dalokat, amelyek engem és, gondolom, még sokunkat hosszú évek óta elkísérnek. Jelent a művész számára valamiféle visszaigazolást az a tény, hogy ezek a dalok ma is élnek, továbbélnek, hitet és harmóniát őrizve?*

- Először is nagyon köszönöm, jóleső ezt hallani. Ha valóban így van, és tényleg klasszikussá váltak, aminek nagyon örülnék, az azt jelentené, hogy volt értelme annak, amit csináltam. De ezt csak egy ember mondja most nekem, aki velem szemben ül, és ha ennek az egy embernek klasszikussá váltak – mert ezt nem sürűn szokták nekem mondani –, már akkor megérte. Ha csak egy embernek jelentenek ezek a dalok valamit, hol örömkönnyekeket, hol bánatkönnyekeket előcsalva, kiutat mutatva egy mélypontból vagy örömhelyzetben tovább tudják fokozni az életörömet, megérte.

Azért csinálom, mert hiszek abban, hogy a minőség klasszikussá tud válni.

- Egy korábbi interjúban úgy fogalmazott, hogy a nagy beat-pop-rock generáció (Metro, Illés, Omega, LGT) uszályában indulónak érezte magát zenei pályafutása kezdetén. Mi volt az az életérzés, művészi ambíció, ami az együttinduláson túl összetartotta ezt a legendás nemzedéket?

- Tíz évvel később születtem mint a legendás nagy generáció szereplői. Ezek a hosszú hajú beates fiúk hozták létre a magyar rockzenét. A beatzene nyelve egyértelműen az angol volt, a „nagy öregek” pedig megteremtették a rock műfajának magyar nyelvű változatát. Ez elsősorban a szövegírók – Sztevanovity Dusán, Bródy János, Demjén Ferenc – érdeme. Az én pályámon is meghatározó volt az a felismerés, amikor rádöbbsentem a szövegek fontosságára. A szöveg-zene aránya átlendült 30-70 százalékról egy másik felosztásba, ami szintén 30-70 százalék, de a szöveg javára. Ezzel csupán azt szeretném érzékeltetni, hogy fontossá vált számomra a szöveg, míg korábban inkább a zene dominált.

- A pályatársak közül kik inspirálták leginkább a művészi munkában?

- A szövegírókat emelném ki, Sztevanovity Dusánt és Bródy Jánost, akik mind a ketten írtak nekem dalszövegeket. Ők a nagy generáció tagjai, egyikük a Metróban, másikuk az Illés zenekarban játszott.

Presser Gábor a kezdetekkor nagyon nagy segítséget nyújtott abban, hogy az első lemezem egyáltalán megjelenhessen. 1983-ban, pont mielőtt kijöttem Norvégiába, részt vettem egy angliai koncertturnén, ahol együtt játszottam az LGT-vel, Presser zenekarával. Kiemelném Koncz Zsuzsát és Zoránt is, mindkettőjüknek írtam zenét és nagyon sokat tanultam tőlük, például fegyelmet, amivel egy koncertet végig kell csinálni. Nem szeretném magam továbbra is a nagy generáció uszályában úszónak aposztrofálni. Fontos fordulópont volt számomra, amikor önálló életet kezdtem élni, és már nem kísértem a nagy generációt. Ekkor már nem közreműködő zenészként léptem fel a műsoraikban, hanem mint sztárvendég.

- Dalaiban Budapest sokszor, sokféle jelentéstartalommal kap helyet. A 908 Andrassy útja a város derűs, jókedvű arcát mutatja, A százéves pályaudvar a boldogtalan városét, ahonnan menni kell, „mert mindig ugyanúgy kezdődik el”. És ez az a város is, ahol – ahogy a Keserű méz című dalban hallhatjuk – „az utca kockakövén elgurul üresen egy eldobott szerelem”.

Faludy György költő, akiről ezen az estén már sok szó esett, szintén ennek az örökkévaló és esendő városnak mindkét oldalát képes bemutatni: „Az Üllői úton selyemfehér a mocsok is. Az ember fellélegzik, amikor hazaér.”

- Igen, valóban, Budapestben benne van minden. Nagypám szokta mondani, hogy „Imádlak, te ronda Pest!” Budapestben benne van a szépség, a romantika, benne van az Andrassy út illata, a fái, benne van a csodálatos kék Duna és benne van a belelőtt emberek teste. Amikor a Dunára gondolok, ez mind benne van az agyamban. Budapesten valóban minden megtörtént, a szépség és a szörnyeteg egy személyben megtalálható itt.

- Mementó című emléklemeze 2004-ben, a holokauszt 60. évfordulóján jelent

meg. Tiszteletadás és főhajtás ez az album azon sok százezer magyar állampolgár emléke előtt, akiket vallásuk, származásuk miatt, ember és ember között különbséget téve, koncentrációs táborokban, munkaszolgálat során öltek meg. Egyben személyes emlékezés családjának azokra a tagjaira is, akiket csak fakó fényképeken ismerhetett meg az új nemzedék.

Mit üzen a múlt a jelennek? Mit üzen Gerendás Péter ezzel az albummal a jelennek?

- Vannak bizonyos események, amelyekkel a művésznek dolga van. Bizonyos szálak, amelyeket el kell varrnia. A művészetnek az a célja, hogy reflektort irányítson egy meghatározott irányba. Nem tudtam volna nyugodni addig, amíg a magam módján nem adok tiszteletet, másrészt a saját reflektoromat nem irányítom rá erre a szomorú dologra. Ez nem a fájdalomban való sütkérezés, nem felelősségrevonás, nem a lelkiismeret furdalás felébresztése, nem mártírkodás, hanem egyszerűen a múlttal való békés elszámolás. Természetesen, van benne szemrehányás is. Van egy dal az albumon, „*Ugye nem fordulsz el tőlem, szép hazám?*”, ami kifejezi azt a fájdalmat, hogy ez megtörténhetett, nemcsak nálunk, hanem akár itt, Norvégiában is. Hogy teheték meg mindezt azok az emberek, akiknek a szomszédairól volt szó, a barátairól, akiknek a férjéről, feleségéről? Hogy történhetett, hogy elárulták a saját honfitársaikat? A kormányok, államok hogy taszíthatták őket a biztos megsemmisülésbe? Kevés kivételtől eltekintve, hiszen éppen a közeli Dániában volt példa arra, hogy az állam megvédte ettől a rettenettől az állampolgárait. Az én üzenetem ezzel a lemezzel „A hallgatás beleegyezés” felelőssége. A lemez nem egy bizonyos népcsoportról, a zsidóságról szól csupán, hanem általános figyelmeztetést fogalmaz meg, mégpedig azt, hogy ilyen események bárhol, bármikor, bárkivel előfordulhatnak. Nem kell sokáig, csak néhány évvel ezelőttiig visszapörgetni az idő kerekét, amikor is Európa szívében, a szerb-horvát háborúban megtörtént a népirtás. Vagy gondoljunk Afrikára, ahol az 1994-ben kirobbant ruandai tömegmészárlásban a hutuk kiirtották a tuszikat, és egy millió ember esett áldozatul a vérengzésnek. Az emberiség bármikor képes hasonló cselekedetre. Igazi optimizmusra nem lehet okunk, és igazából nem hiszek abban, hogy egy lemezzel meg tudom váltani a világot, hogy egy lemez meg tudná változtatni az emberek gondolkodását. Egyes-egyedül abban hiszek: meg kell próbálnunk segíteni a világon, és ha mindenki csak egy millimétert tol a humanizmus szekerén, akkor talán tudunk együtt tenni valamit.

- *2005-ben jelent meg Vámos Miklós Apák könyve című regényének zenei változata. A tizenkét nemzedékről és legfőképp azoknak elsőszülötteiről szóló, 2000-ben megjelent családregegy háromszáz évnyi utazás a magyar térben, időben, sorsban, nyelvezetben. Az író ezzel a regényével búcsúzik a huszadik századtól. A tizenkét fejezetből álló regényhez tizenkét dalt tartalmaz az az ugyancsak Apák könyve címet viselő album, melynek dalszövegeit kiváló költők, szövegírók, zenéjét pedig Gerendás Péter jegyzi. Hogyan jött létre ez a kivételesnek ható kulturális zenei produkció?*

- Ez egy régi terv, ami megvalósult. A regény az utóbbi évek legnagyobb könyvélménye volt számomra. A kiadóm ötlete volt, hogy ebből lemezt kellene készíteni. A albumon szereplő összes költő, illetve szövegíró, akit felkértem erre a feladatra, azonnal igent mondott. Mindenki olyan hőfokon állt hozzá a közös munkához, ahogy elképzeltem, és boldog vagyok, hogy a lemez létrejött.

Sok patinás név szerepel a szerzői sorban: *Faludy György, Bródy János, Szevanovity Dusán, Fábri Péter, Horváth Attila, Fodor Ákos, Bereményi Géza.*

- Vámos Miklós *családtörténetében az egyik Stern utód, valamikor a századfordulón, akkor már Csillag Sándor néven, elsőszülött gyermekének világra jöveteléről ír a családi emlékkönyvbe, – a harmadik Apák könyvébe. Az apaság lényegét így fogalmazza meg: „Ráemlékeztem, ugyanezt a semmivel össze nem vehető lázas örömet élte át valahány őszám, mikor újonnan született gyermekét magához vehette. E kebel dagasztó boldogság lehet az a hajtóerő, mely a családi élet jármába parancsol minket, földi embereket, ezért érdemes küzdeni, élni.”*

Mi az apaság lényege Gerendás Péter számára, aki nyolc gyermek édesapja?

- Az apaság nagyon nehéz dolog. A legnehezebb feladat szülőnek lenni, hiszen következetesnek kell lenni olyan helyzetekben, amikor az ember nem akar következetes lenni, kiabálnia kellene a gyerekkel, amikor nem tud kiabálni, mert miközben szigorúnak akar látszani, elneveti magát. Eszembe jut, hogy valószínűleg a szüleim is ugyanúgy nevelhettek ilyen helyzetekben. Nagyon nehéz eljátszani a szigorú szülő szerepét akkor, amikor a gyerekünk rosszat csinál és mi megrovás helyett legszívesebben megölelgetnénk. Borzalmasan nehéz megtanulni, mikor engedjek, és mikor húzzam meg a gyeplőt.

Arra, hogy valaki jó apa legyen, csak törekedni lehet, a tökéletesség nem érhető el, hiszen ehhez napi 24 órát kellene a gyermekünkkel foglalkozni.

Minél több gyereke van az embernek, annál kevesebb az esélye, hogy elmondhassa magáról, jó apa. Nyolc gyermeknél nyolccal kell elosztani azt a kis időt, ami rendelkezésre áll.

- *1984 és 1987 között Norvégiában zenélt az Oxygen nevű zenekarral. Mennyiben voltak meghatározóak az itt töltött évek és a norvégiai élmények a zenei pályáján és az alkotómunkában?*

- Életem meghatározó éveit, a férfivá válás időszakát éltem meg Norvégiában. 27 éves voltam, mikor idejöttem és 31 mikor elmentem – nálam, azt hiszem, ez az életszakasz kicsit később érkezett el, mint általában szokott. Férfivá váltam abban az értelemben is, hogy megtapasztaltam a külföldön zenélés életformáját, az azzal járó kemény munkát. Belekóstoltam egy másfajta világba, a világnézetemet megváltoztatta az itt töltött idő, bizonyos összefüggésekre itt jöttem rá, és bizonyos dolgokat másképp csináltam attól kezdve, hogy innen hazamentem. Ajtók, amik zárva voltak, mert korábban magam zártam be őket, most kinyíltak előttem.

Szakmailag nagyon sokat tanultam, hosszú órákat zenéltem, énekeltem végig, na-

gyon sokféle műfajt játszottam és attól kezdve már más volt színpadra lépnem, megnőtt az állóképességem. Megismerkedtem egy másik kultúrával, hoztam egy kicsit a magyar kultúrából. Mindenféleképpen csodálatos időszak volt, boldog vagyok, hogy itt lehettem.

Buzinkay Katalin

* Megjelent az MBK Híradó 2006. márciusi számában.

Kasza Imre munkája (vegyes technika)